

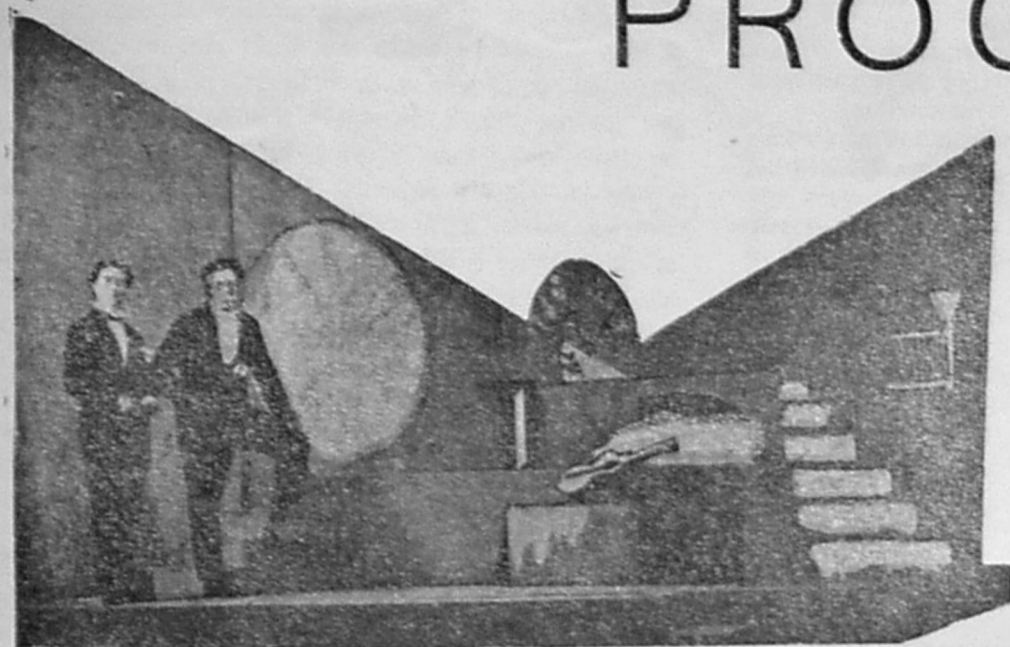
ANUL IV, No. 59—28 MAI 1925
EXEMPLARUL 5 LEI

Imprimat legal.

22 JUN. 1925

CONTIMPORANUL

PROGRAM

M.

I
A
N
C
U

A
L

Decor pentru „Moartea veselă”

DEMONSTRAȚIILOR

DE

ARTA NOUA

DIN

28 și 29 MAI 1925

T
E
A
T
R
U
L

P
O
P
U
L
A
R

MAJOR PROGRAM

M

A

1

RESEARCH

DE

ARTS

DIN

28 21 29 M A 1 1925

POPULAR

ARTA NOUĂ IN UNGARIA

A face cunoscută străinătății, arta nouă ungară, e o problemă bogată dar cu dinadinsul grea. Nici o țară n'a vădit atât de puțin interes răspândirii artei sale ca Ungaria. Imi amintesc de o reprezentare nemțească a dramei „Invătătoarea” de Alexandru Brody's și că unul din ziarele noastre mari, i-a reproșat autorului că a făcut să se reprezinte în străinătate această piesă anti-națională. Și de atunci întâlnii mai adesea articole cu conținut asemănător, care l'au adus pe artist până la sinucidere. Andreas Ady, un poet tragic cu valoarea internațională a cuvântului, fû și el chinuit până la moarte de literatura oficială. Cu toate că dela Alexandru Petöfi, așa dar din anul 1848, el e nefindos singurul poet reprezentativ al Ungariei. E drept că Ady n'aducea din punctul nostru de vedere nimic nouă, dar din punctul de vedere național și de rasă, realiză o lărgire a orizontului și încheierea lirice individualiste. In Andreas Ady toți vedeau numai pe continuitorul spiritului rău al unui Beaudelaire sau Verlaine. Și tot așa fură priviți artiștii adunați în grupul „8” drept propagatori a unei asemănătoare epidemii și nebunii. In potrivă lor a fost pornită o adevărată luptă de distrugere, care i-a exterminat, cum vitriolul florile. O singură foaie „Nyugat” se răsboiește 10 ani împotriva acestui obscurantism. In fruntea acestei lupte sta lagărul poezilor grupați în jurul lui Ady și care rezistă vitejește până la izbucnirea războiului. Puterea desorganizatoare și demoralizatoare a războiului european schimbă și așa destul de impresionistele spirite într-o turmă de bătrâne bocitoare și gazetari interesați. In 1915 foaia „Tett” în-

DAS BLUT schüttelte die glocken
die regentropfen erschlossen sich
über dem totgeweihten dichter entzündeten sich
die buchstaben der offenbarung
irgendwo beten die verlorenen winde für uns
fern kommen uns auf schwankenden steinen entgegen
wo wir uns mit der zeit berühren sprühen unsere
tage funken
frühmorgens finden wir schwarze streifen im garten
unaufgrabbare friedhöfe segeln auf den mastbäumen der dome
an wortwurzeln schrillen verfaulte schornsteine
ketten und kanäle rasen durch gewissensnächte
hier bewacht jetzt das weisse mit tigerherzen das schwarze
unsere geliebte jagt im morgengrauen nach einem
lichtentflammten stern
wir verwaisen im labyrint der zeitalter und menschen
durch steinspalten siedet das elend
und immerwährend prasseln graue stahlmassen
durch die luft
mich meidet alles und ich träume von weisse
kerkermauern
aufgerissener donner schwimmt in den gedanken
man hört die langsamen qualen des feuers
ringsum ätzt eine schreckensuhr die wunden der
häuser

Aladar Tamas

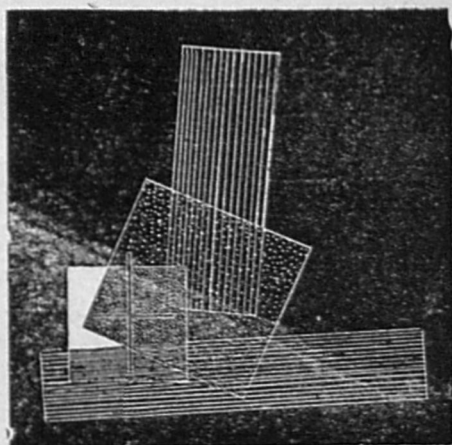
49

allabendlich neigen wir unsere fahnen wir sind allein
und die finsternis bedeckt uns
o losgerissenheit und ausgeschlossensein
an schwarzen eisenreifen drehen sich die sterne
und man sieht die durch den horizont ziehenden wege und die zusammengetriebenen herden ihre lichtwolke ausziehen
wovon ich rede ist die einfarbigkeit der wahrheit im herzen
ob ich sage Nein ob ich sage Ja die dinge werden darin unausweichlich neu geboren
der schmied sitzt dann draussen unter dem milchweissen mond und

wird langsam zum menschen die bäcker aber zerbrechen über
den trögen und merken nicht die kalte berührung der luft
und dass sie von den langen messern entzweigesagt werden
wie totgeweihte dinge

sie alle sind keimlinge der menschenmutter und meine brüder
doch sage ich zu ihnen nicht goldgegossene säule ich küsse nicht den boden unter ihren harten stiefeln aus kellerschlünden kriechen die nebel hervor eines ist uns anfang und erfüllung
wir überschritten die dornenhecke der ohnmacht fühlen dass wir leben
tag und nacht arbeiten wir am antlitz unserer zeit

Ludwig Kassak

Moholi Nagi: LINOLEUM

ființată de mine, face cei dintâi pași pentru realizarea artei sociale „Tett” duse nu numai o luptă artistică ci și una politică și socială, cu un pronunțat caracter socialist și antimilitarist. In tehnică și arta stă alături de futurism, însă punctul său de vedere general o deosebea de războinicii agitatori italieni. După apariția celui de-al 12 număr, fu interzisă de ministerul de războiu. După un armistițiu de o lună am scos o nouă foaie „Ma”. Această nouă revistă nu ținea numai apropierea artiștilor unguri, dar și căutarea unui contact cu tinerimea străină. Artă ungară avea nevoie de loc și-l găsi în luptele artei internaționale „Ma” se sprijinea nu numai pe artiștii unguri ci și pe colaborarea tuturor celor care fără prejudecăți de naționalitate puneau un preț pe câmpul acestei noi arte. După căderea comunei revista emigră și de 6 ani apare la Viena. In răstimpul acesta, revista a avut nu

numai griji financiare, ci și pierderi spirituale de suportat. Cu toate că-și păstră programul vechiu, totuși o parte din colaboratorii săi sau dedicat după eșuarea revoluției, artei cu pură tendință politică, pe când o altă parte se retrase înspăimântată și se dedicase acelei „l'art pour l'art”. Acestea fură timpuri critice, totuși răsăriră noi oameni, așa că „Ma” este astăzi unul din organele cele mai importante ale artei noi. Astăzi, nu numai că poporul ungar, e încunostințat de strădanile străinătății, dar și lucrările noastre apar în toate limbele în străinătate. Artiști de origine ungară pe care strămta vedere a șovinștilor li ține departe de locul lor natal, aparțin astăzi în toate țările avant-gardei artei noi. Dintre acești mulți vreau să citez numai câțiva:

Mattis Teutsch, Moholy-Nagy, L. Péri, Ernst Kállay, Andreas Gaspar, Iosif Nádass, Hans Suchmy, Robert Reiter, Aladar Tamás, Iolán Simion.

Că nici astăzi încă nu suntem iubiți în Ungaria și că ara e interzisă muncii noastre, e foarte firesc. Noi însă învâțăm, lucrăm. În cadrul unei „serii de artă” în limba germană, am serbat de curând jubileul de 10 ani al revistei „Ma”.

Noi nu aparținem unui crez limitat sau unei școli; arta nouă nu înseamnă pentru noi o asociație de cuvinte clasificatoare, ci o nouă formă de exprimare a unui nou tip omenesc.

Ludvig Kassák.

TABALA-LIED

taubenwolke du reines himmlisches tier
windebbie wiegt deinen horkleib und du schwimmst
immerfort
gottes rettungsboot bist du wie das vogelfutter
palmenfächer bist du
und nimmst unsere vergeudeten brüder in dein
herz auf
auf der teerfläche der traurigkeit versiechen sie
und waschen abends dein gold im bette der
lichtbäche
mit dir schwimmt die rehschar und die dahinges-
chiedene lehreriu
wasseradern und wurzeln schluchzen wer wird sie
jetzt lieben
du schweigst wie die metallplate und die schlafende
sturmsäule
wir aber vergessen den untergang der osterinseln
nicht
unsere kinder weinen auf einem stückchen rasen
das ist das schwefelfarbene brausen der teit und
uud du entflammst
unruhig sind wir wie das quecksilber leuchte leuch'e
unsere bienen führen wir mitten unter die heil-
kräuter

Robert Reiter

L. Kassák: CHIOȘC

ICH LEBE in dieser Stadt

ich bin hier geboren, zum zweiten Male
aus dem Mutterleibe des Waggons bin ich ge-
kommen

unentwickelt und gequält, blutige Fetzen
mit den Augen umhertastend
fünf Jahre schon, die Wurzeln strecken ihre Finger
der mit der Betonstirne kommt und setzt sich zu
mir

wir kennen die Gerüste der Häuser
es war in der Axingergasse, das Kabinet rückwärts
durch die Wohnung des polnischen Juden musste
man gehen

darin drei Kinder, alle mit Skorbut
März war

Äpfel habe ich genachtmahlt, Sardinien zu Mittag
gegessen

jetzt zahle ich schon zwanzigtausend Kronen im
Restaurant

und meine Freundin kommt auch mit
seht all die Ausgebügelten auf dem Ring spazieren
gehen

die Gedärme kämpfen mit dem Gold, das sie ge-
chluckt haben

man hat sie beim Zahnarzt winseln gehört
wahrlich wie leicht fallen die Engelsflügel herab
wenn man nur hinschaut

das Obst reift, neue Farben bekommt sein Gesicht
malt eure Wände nicht um

in den Knochen Eisen und Zement

Säure und Säfte im Körper

baut nun die neuen Gehöfte.

Josel Nádass

Exercice de français

à Bébé Vinea

s'il veut accepter cette dédicace

Ce soir, je te te traverse en étranger, Auteuil!
Des affiches, le lang des murs. s'arrachent l'oeuil
Qui ont de la jaunisse et qui ont la menstree.
Odeur de colle fraîche et d'huile de morue
Soleil! sirène des métros, des ponts de fer.
On allume ce soir les étoiles Auer
et dans le ciel épais des ampoules anciennes.
J'ai ton levain amer dans ma peau chaude, Vienne
Je me souviens de tes tramwais, tes auto-cars,
chauffés sous le soleil électrique, lézards!
Il pleuvait mélancoliquement de la bière...
Dans les bars, l'on servait des langues étrangères
et des cok-tails; parfois, l'on moussait du savon.
Des femmes dans leurs cœur avaient des violons.
Des grooms, anges déchus, pâles, buvaient la soie-
de leurs souliers, et les souliers dansaient de joise
Vienne! et nous pajons les consommations
afin qu'on nous laissât jouer aux violons.

Paris.

BENJAMIN FONADNE

FONADNE

Zidurile chinezești ridicate în jurul activului laborator care prepară în eprubete uriașe precipitate de idei, bogate în virulență și aciditate, împiedică orice cunoaștere de fapt a stărilor din Rusia sovietelor.

Cel avid de idei noi, urmărit de noi încercări, interesat de rezolvări, poate greu afla ceva din ceia ce se întâmplă în vastul laborator. Iei, colo, o mână prietenă, strecoară prietenului prin crăpăturile zidurilor, câteva foi de revistă sau un manuscris pentru a fi tâlmăcit ori t-părit într-o țară nelămurită. Cu astfel de mijloace cunoașterea crezului unui, a muncii altuia, devine problemă de deducție.

O greșită caracterizare a două școli și o inversare a meritelor promotorilor lor de care s'a făcut vinovată o revistă tânără, mă face să încerc lămurirea lucrurilor pentru cei neinițiați.

Prin anii 1904—1905 (și nu „în slujba revoluției ruse“), Vsevolod Meyerhold a pornit în teatrul „Atelier“ din Moscova lupta împotriva teatrului naturalist ajuns la apogeu cu înscenările lui Stanislavski. Armele cu cari a pornit Meyerhold: Penelul și Tabloul.

Teatrul stilizat consideră scena suprafață, actorul pată de culoare și de aceea la repetiții („de pildă montarea „Sorei Béatrice“), Meyerhold aduce reproduceri din Boticelli, Memling și silește pe actori să-și scoată din ele gesturile și mișcările, de multe ori tablouri întregi de grupuri. Acesta e și motivul care l-a făcut pe Valerj Brjusovs să scrie într-o cronică dramatică din „Cântarul“: Grupuri izolate semănau frescelor pompene reconstituite în tablouri vii. Și altă dată, despre o altă montare a lui Meyerhold, „Moartea lui Tantal“: Figurile au fost fixate pe scenă ca baso-reliefuri și fresce. Strădania de a realiza tablouri vii a trebuit, fatal, să-l ducă pe Meyerhold la actorul mecanizat până la a-i impune debitul scandal și să privească și el, ca și Graigh, drept ideal-țintă isgonirea actorului viu și întronarea în locu-i, în teatru, a supra-păușei mecanice. (P. M. Kerschentzev, „Teatrul creator“). Deci, nici vorbă despre actorul care „își va desăvârși corpul speculând mecanic toate eforturile necesare în viață, împrumutându-le și sufletul necesar“. Iar de aici și până la actorul „cetățean ager care fuge, se cațără, urcă în tren din fugă“ e distanță cam cât dela realizările lui Meyerhold și până la cele ale lui Tairoff. Cât despre „spațiul tridimensional, completând actorul în biomecanica jocului său dinamic“, să auzim ce ne spune Tairoff: „Teatrul stilizat, e drept, a întrebuițat câte-odată podeaua frântă în planuri, dar asta numai întâmplător și mai mult din necesități decorative

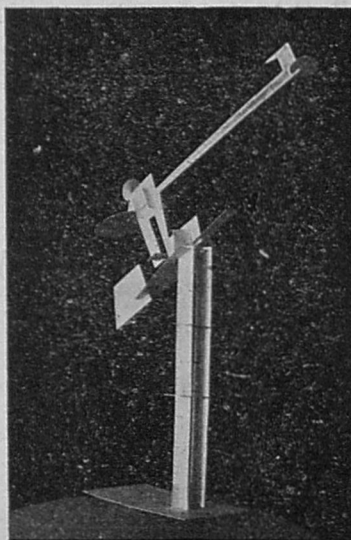
decât actoricești și fără să fi uzat de acea de posibilitățile care se ofereau, fiindcă asta, prin firea-i, nu aparținea problemelor puse de compoziția decorativă a artistului plastic.

În „Proszenia“, revistă de teatru modern rusesc, criticul Grégor Kostonjev scrie în articolul intitulat „Doi Regisori“: Neîndoiș că meritele lui Meyerhold sunt imense, dar el nu rămâne decât un dărâmtor de idoli falși. Un dărâmtor atât de viguros, încât beat de dorul distrugerii, a distrus chiar teatrul, ridicând în locul lui enorme panouri decorative și isgonind din actor temperamentul, l-a redus la o beată zdreanță colorată, material plastic pentru frumusețea tabloului.

Din tot ce am citat reiese limpede că nu poate fi vorba la Meyerhold de un actor așa cum îl lămurește pictorul care scrie despre regie „scenică“, decor și costum în pomenita revistă. Despre Tairoff, în afară de ceea ce am spus în articolul „Teatrul Teatrului“, ce ași mai putea adăuga lămuritor asupra concepției sale despre actor decât rândurile în cari Tairoff vorbește despre școala pe care a înființat-o: „Pe lângă exercițiile plastice și dansurile gimnastice care desvoltă corpul într-o singură direcție și nu dau la urmă libertatea în mișcări atât de necesară actorului, am instituit și exercițiile de luptă, acrobație și jonglerie...“

Rămâne deci: Tairoff, creatorul teatrului dinamic și constructiv. Meyerhold, creatorul teatrului stilizat și al corsetului de mătase impus ca principiu actorului.

SANDU ELIAD.

Rodchenko: CONSTRUCTIE

PROGRAM

Artă veche-Artă nouă / Conferențiar N. D. Cocea
 Marsch de Dohány de /
 Danse des elephants Cyril / Pianistă Corina Sfetea
 Danse Nêcre Scott
 Poeme de Phippe Soupault / Recitatoare Lily Popovici
 Cântec de Ion Barbu / Recitator G. Ciprian
 Poem de Tristan Tzara / Recitator Felix Florian
 Valse Triste de Sybelius / Dansatori Makeewa
 și Dem. Constant
 / Pianistă Corina Sfetea

PAUZA

Dandy Shimy
 de dr. O. Lutinger
 Gavotta de Serge Prokofiev
 Poem de André Breton
 Poem de Ion Vineanu
 Poem de Herwarth Walden
 Dans pur Ritmică
 Coreografică

I.
V
I
N
E
A

I.
G.
C
O
S
T
I
N

S.
E
L
I
A
D

VORBE DE DUPĂ CULISE

Desigur le veți respinge. Artă nu e ecuație de algebră; place sau nu, bucură sau nu. Aceste rânduri, totuși, pentru noutatea lucrului.

din fire obișnuite (tipuri, situații, stări de suflet) canava neobișnuită pentru fantezia actorului.

... podeaua frântă în planuri cu intervale corespunzătoare dinamicii personajilor, panouri încadrând-o **spațial** nu **pictural**.

... acoperământ (când trebuie) goliciunei, personajilor expresie.

... pentru realizarea ambianței.

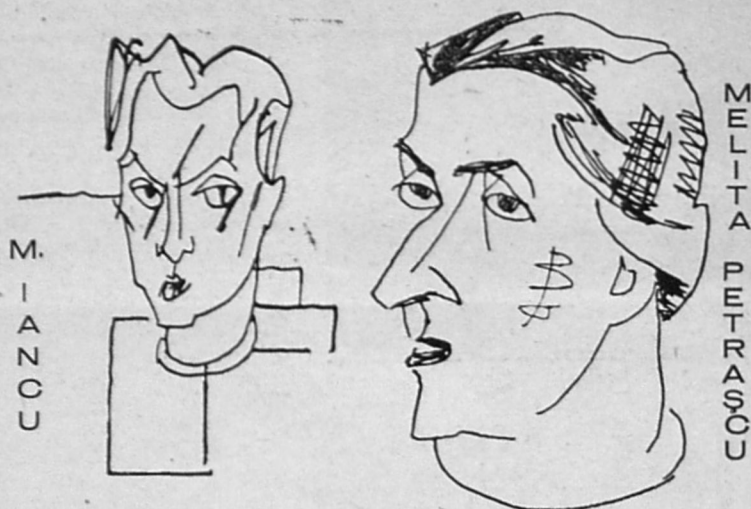
... pentru a încadra actorul, a-i reda libertatea, a-i înlesni posibilități.

... liberat de funcțiile papagal-maimuțarești impuse de teatrul naturalist, descins de corsele de mătase al teatrului stilizat rămâne creator liber de personajul fictiv și cu **întraga** ființă animator al scenei.

UL... ce importanță are?

... veniți să vădă o întâmplare **ca în viață** „redată” **ca în viață** vor fi deziluzionați, bucuria va fi (dacă le vom fi dat prilejul) numai a acelora cari sunt dispuși să vadă **teatru** în cea mai **teatrală** esență.

S. ELIAD.

Pianistă Corina Sfetea
 Recitatoare Lily Popovici
 Recitator Felix Florian
 Recitatoare Lily Popovici
 Dansatori-Componiști
 Makeewa și Dem. Constant

PAUZA

MOARTEA VESELĂ

arlequinadă într'un act cu prolog și cuvânt de încheiere de N. EVREINOF, în românește de F. BRUNEA.

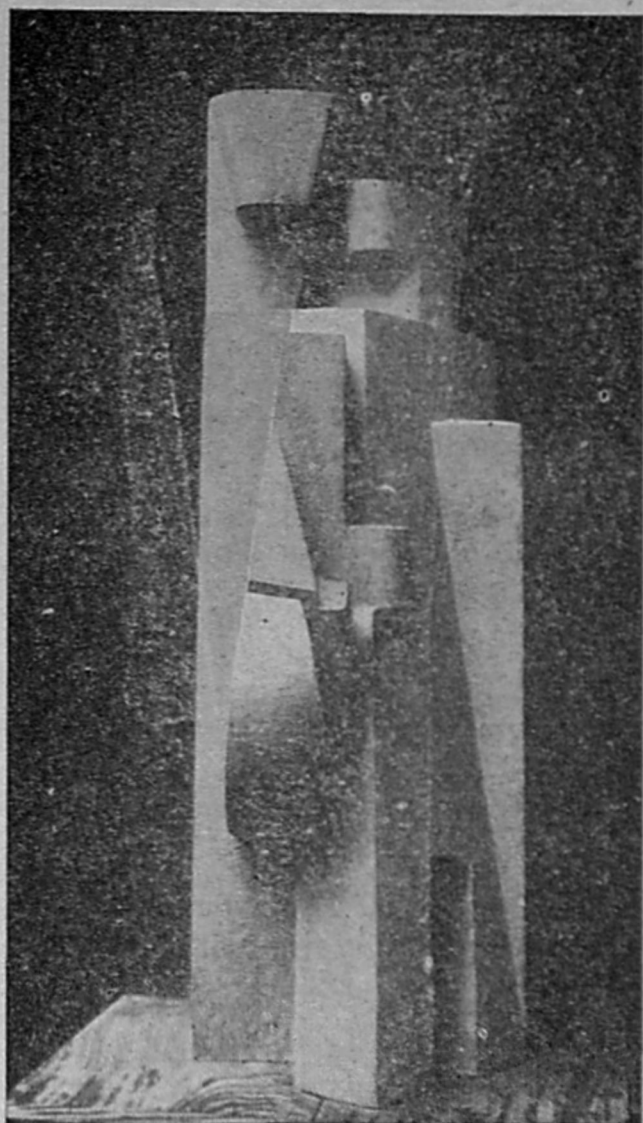
PERSONAJELE:

Arlequin	S. ELIAD
Colombina	LILI RADULESCU
Pierrot	G. DAMIAN
Doctorul	I. ASCHIE
Moartea	D. CONSTANT

TEHNICA:

Diracția de scenă	S. ELIAD
Plastica	M. IANCU
Muzica	H. SCHWARTZMAN
Dansurile	D. CONSTANT
Regia	F. FLORIAN

Cosmapolis

De miresme aerul e greu
In Mai
Precum uleiul sfânt
De muzici parcurile metropolis
Se leagănă
Ca o cireadă migrătoare
De elefanți
Prin dunele natale

Treci gând printre culorile ce tipă
Odată cu viorile în grădini
Și tăvăleşte-te ca o pisică
In artă, în cupe, în fraze și venin
Prin ploa tropicală de afișe
In grindina fântânilor
In vise
Și în rufele aburoase de batistă.

Oraș cu paratrăznetele în stea
Și aprins de gală în bezne ca o navă
Dăruiești scările mansardele terasele
Băracile ce se răsfăță în slavă
Și spulberă-mă în ri mul tău făcut
Și în șoaptele și în tufele cu rozii
Pe urma îngerilor tăi de ceară
Și a hohotului tău pierdut

Danț îndârjit al vremii care moare

L
I
P
S
C
H
I
T
Z

1920

I. Vinea

Frontière

Malade de nuit trop amères
amères ombres
sur le mur oru se dépassant aux enchères
les chiens aboient l'insaisissable distance..

vin du sommeil dans la oruôhe du crâne
et sur le nappe mise par des mains osseuses
mains qui ramassent d'autres mains de branches mortes
pour le feu le dîner

mains qui portent la nourriture à la bouche de l'enfant
conduisent l'enfant à la bouche de jour
lavent la vaisselle caressent les coquillages prient
ou s'accrochent crispées à la corde de sauvetage

tu me chantes des berceuses dans la langue de ton pays
tu me berces sur les vagues de ta mer inclinée
mère de mes chansons égorgées dans le vague plongées
les berceaux de la mer des épouses les nouveau-nés

ta main salt agiter tout de langage fin
et tu me berces dans le creux de la vague chantante
mais au fond neigeux de la chanson de ton pays
se bercent tes yeux obscurément marins

TRISTAN TZARA.

Excelența Sa Ioan I. H. H. Pantelimon

suflet frământat în noapte*)

II

Șopteau tainic în umbră.

În aerul străbătut de efluvii calde și mirezmuitoare, sub tavanul cerdacului, întins ca un plog de iederă, de zorele, de trandafiri agățători, în liniștea de moarte a naturii adormite, nu se auzea de cât răsuflarea precipitată a soriei Glafira, întredăiată de șoptele Domniței, dulci, lungi, turburătoare de trăgătoare.

Domnița, ea însăși, ceruse să i se facă așternutul în cerdac. De cum intrase în casă, după slujba de utrenie, o izbise, cu toate ierburile și mirodeniile arse în cadelnițe de argint, un vag, dar insistent miros de cloroform. Întrebuse distrat, cu o ușoară strâmbătură din nas, de ce chili le cari miroseau odinioară a livențică și-a odoare bisericesti, aduceau până și ele acum aminte miazmele de spital? Dar cum nimeni nu îndrăzneă, cunoșcându-i firea senzibilă, să-i mărturisească adevărul, și cum și maicele și surorile și aghiotantul colonelului Dragomir, se încurcau în explicații prolixă și în răspunsuri evazive, ea, bănuind realitatea, în liniști repede pe toți și își împacă și propria ei conștiință, hotărând să petreacă o noapte sub cerul liber. Pe sofa așezată în pripă și îngropată sub maldare de covoare și de perne brodate migăloase, își svârșise la întâmplare valurile de pe dânsa, își desfășurase pletea sumbre străbătute de lungi fire argintate, și-și aruncă se, aproape goală, trupul înfierbântat în îmbrățișarea așternutului curat și răcoros. Deși călătorise o jumătate de zi aproape sub arșița soarelui și în nori orbitori de colb, nu se simțea oboșită și își dădea seama că n'osă poată închide ochii așa curând. De altfel, nici n'ar fi vrut să doarmă.

Noaptea era minunată. Printre trandafirii înfloriți se prelingeau, ca urme umede de lacrimi, razele lunii. Tăcerea era așa de profundă, așa de vastă, încât se auzea parcă respirația largă a codrilor de brad și, undeva, departe, murmurul unei ape. Stele, rare, tremurau în cerul palid, peste piscurile întunecate ale munților.

Pătrunsă până la inimă de farmecul nopții, de feeria umbrelor și luminelor cari jucau în aerul limpede, de scăpărarea necurmată a stelelor, Domnița își desfășură sâinii și își întinse brațele, ca și cum ar fi vrut să cuprindă în ele și să strângă la piept toată frumusețea care plutea în lume. I se părea, după zilele amare și mohorite petrecute în vechea capitală a Moldovei, că noaptea asta era făcută într'adins pentru dânsa, că i se cuvenea ca o răsplătă. Ar fi vrut s'o îmbrățișeze dintr-o privire și s'o coboare, toată cu pacea ei înflinită și cu svonurile ei tulburătoare în sufletul ei. Ar fi vrut s'o poată pipăi ca pe-o făptură aievea și, cu degete dibuitoare, să atingă una câte una, ca strunele unei harfe, razele telor. Ar fi vrut să-și respire pletele în vânt și, asemenea unei a doua nopți, să le lese peste pântecul și peste coapsele pământului. Ar fi vrut să-și întredeschidă gura și, printre buzele dogorâte să soarbă, ca o apă rece de izvor, tot aerul și tot spațiul universului. Ar fi vrut să se facă una, să se amestece, să se topească, să se confunde să dispară în forțele misterioase ale naturii, și, în același timp, cu conștiința vie și trează, să urmărească și să guste procesul dezagregării ei lente în haosul cosmic. Ar fi vrut să rădă, să plângă, să cheme, să se roage; Ar fi vrut ceva imposibil de atins și cu neputință, măcar, de conceput, ar fi vrut...

Șopti imperceptibil:

— Aș vrea... Mi-e dor...

Cuvântul unic, făcut din vecinicele speranțe și din dezamăgirea cumplite ale neamului, trecu printre buzele ei palide, arse de friguri, ușor ca un suspin și vast ca o rugăciune. Îl simțea ridicându-se într'însa ca un val de mare și răsunându-i, în craniul gol de gânduri, ca pașii trecătorului solitar, pe lespezi de peatră, sub bolțile clopotnițelor. Armonii suave i se depănau în inimă și 'n minte. Inseși discordanțele ei sufletești i se topiră în ritmuri abia cadente. Șopti ceva mai tare versurile poetului familiar:

„De tot ce nu cunosc mi-e dor

„Și dorul tremură în mine...

Apoi, după câteva lungi clipe de extaz, îndoindu-și genunchii, înclinându-și fruntea, întinzându-și brațele, lăsându-se toată s'alunece, ca purtată de revărsarea unei ape, de-alungul Glafirei, repetă insistent, cald și dulce:

— Mi-e dor, Glafira...

— De ce ți-e dor, Domnița...

Și dialogul urmă, pur și imperceptibil, sub palogul foilor de trandafir:

— Mi-e dor...

— De ce?

— Nu știu...

— Spune-mi...

— Nici eu nu știu. Mi-e dor...

— De necunoscut?...

— De lucruri vechi și uitate...

— De amintiri?

— De lucruri noi și nebănuite.

— De legănări?

— De brațele tale.

— Le ai...

— De gura ta...

— I-a ta, Domnița...

— De alte guri și alte brațe. De tot ce nu cunosc. De ce presimt. De evocări. De mângâieri neîncercate. Nu. Nu mai știu. Nici eu singură nu mai știu, de ce e în mine și pe lume... sunt singură...

— Când sunt lângă tine!

— Mă simt așa de părăsită și de singură... Vino...

— Domnița...

— Vino... Așa, încet, vino lângă mine... Mă înspăimântă noaptea și singurătatea. Lângă tine nu mă mai simt pierdută... Te aud. Vorbește-mi... Șoptește-mi... Spune-mi... Spune-mi de ce mi-e dor...

Dar sora Glafira nu-i răspundea. Răsuflarea ei caldă și precipitată întrerupea singură, murmurul vorbelor tot mai dese, mai fără senz și fără șir, și liniștea nopții. Apoi, nici vorbele nu se mai auziră. Șoptele expirară. Găfăitul respirației păru înăbușit. S'ar fi spus că sub vegherea funerară a stelelor pământul întreg se scufundase în tăcere, în întuneric și în moarte.

Abia târziu, după ce un fior suprem trecu prin aer, odată cu cea d'întă adiere rece, a dimineții, sora Glafira, zâmbind încă visurilor ei imprecise, cu genele înspăimântate lăsate a lene peste ochii calzi și umezi de recunoștință, întrebă șagalnic:

— Și-acum... de ce-ți mai este dor?... Domnița.

Glafira Domniței, însă, îi răspundea tot sbuciumat, aprins și sumbru:

— Nu știu... Lasă-mă!... Mi-e dor de toate... Și nu mi-e dor de nimic...

*) Începutul în No. 57—58.

— Ți-e dor de toate!

Și Glafira făcu ochii mari. N'o mai înțelegea. Uimită și mirată, continuă cu teamă:

— Ți-e dor de toate! De ce ți-e dor? N'ai tu tot ce poate visa mintea omului și tot ce-ți cere inima? Domnița mea.

Domnița zâmbi amar. Glafira urmă:

— N'ai tu avere?

— Am...

— N'ai palate ca din povești?

— Am...

— N'ai grădini cu tot felul de pomi roditori și cu așternuturi de flori mirositoare?

— Am...

— N'ai vestimente țesute ca pânze de păianjen? Și sute de maici și de surori nu lucrează pentru tine cămeși înflorite, și ii brodate în fir, naframe de mătăsă și marama țivire în argint? N'ai tu pe tine toate podoabele pământului?

— Am... le am...

— Atunci ce-ți lipsește?

— Aș vrea...

Dar Domnița nu-și termină gândul. Își dădea seama că ar fi zadarnic să-și spue păsările altora sau măcar să-și le încredințeze ei înseși. Cine s'o înțelegea? Și cum să se facă înțeleasă, când nici ea singură nu se mai înțelegea! Averi? Grădini? Palate? Avea! Avea de toate! Mai multe chiar de cât puteau să-i adăpostească trupul vecinic trudit și sufletul chinuit și neliniștit vecinic. La ce îi erau însă bune toate bogățiile risipite în calea ei? Cu ce se alegea din tot fastul răspândit în juru-i cu regală dărnice, risipă nebună de sunete, de culori, de parfumi, de aparențe strălucitoare și amăgitoare. Putea ea să doarmă de-odată în mai multe paturi? Putea oare să mănânce mai multe poame de cât ultimul desculț? Putea să respire mai multe flori, să prindă mai multe armonii, să sărute mai multe guri? Ah! cât i se părea acum de copilărească și de naivă mirarea soarelui Glafira, și cu ce glas dezamăgitor și trist îi vorbea, mângâindu-i fruntea netedă ca ivoriul icoanelor vechi:

— Ce simplă și ce nevinovată ești tu, cu toate faptele tale, copila mea. Strecurându-te în rasa ta aspră pe lângă ziduri mâncate de vreme, tu crezi că fericirea stă în palate zgomotoase și aurite. Ascultând din revărsatul zilei și până în amurg același și același cântec de clopot, tu crezi că în muzica asurzitoare a orașelor mari oamenii găsesc mai multe prilejuri de desfătare. Tu crezi că sunt mai mulțumită de cât tine și că soarta mea e mai de invidiat de cât a ta, pentru că am parcurs în cari nu calc niciodată, palate în cari sunt stăpâne slugile, și vestimente scumpe peste un suflet zdrențuit. A! dacă ai ști. Dacă ai cunoaște viața! Cum ai pricepe atunci că aș da bucuroasă, totul, că aș împărți din toată inima, că aș dăru, aș împărțea, aș risipi, fără să mai mă uit îndărăt, toate bogățiile inutile, că m'aș vinde întreagă, cu livezi și cu castele, pentru... pentru...

— Pentru ce? Domnița...

— Pentru... Știi și eu! Poate, pentru ce n'am trăit. Poate, pentru ceea ce n'am cunoscut... Poate, pentru ceea ce presimt numai... De ceea ce sunt sigură că există... Și de ce mi-e dor...

În lumina lividă a dimineții, o scăpărare de zori miși sub genele Glafirei. I se păru că înțelege. Întrebă simplu:

— Ți-e dor... de iubire? Domnița. Nu-i așa?

Domnița îi puse însă grăbit degetul pe buze:

— Tăst!... Nu vorbi de ceea ce nu știi... Culcă-te... S'a luminat de ziua.

Dar cuvântul magic, — evocat în clipa când, sub fă-

șile de întuneric târându-se încă prin aer, pământul se umplea, încet, încet de zgomote nedefinite, când brazii își întindeau parcă, trosnind și murmurând între ei, brațele somnoroase, când natura întreagă, sub stelele cari se stingeau una câte una, se deștepta întinerită, veselă, voioasă, plină de larmă ca un stup de albine și umedă de rouă ca o gură sub sărutări, — răsuna sonor într'însa că un cântec de ciocărlie. Iubirea! Da, iubirea. Crezuse în ea. O așteptase. O chemase. Ii pregătise nu numai flori de lămâișă pe fruntea-i feciorelnică, dar și tot sufletul ei mai alb decât vâlul de mireasă și inima ei întreagă mai aprinsă de cât aurul petelei. Își aducea aminte de zilele și de anii aceia depărtați, parcă ar fi fost ieri. Ii desfăcea încet în gând, ca o șurubită. Ii înșira unul lângă altul, visătoare, ca boabe grele de mătânii pe-un fir subțire de mătăsă. Ii retrăia.

N. D. COCEA

M. PATRAȘCU (Linoleum)

7 ARTS

revistă săptămânală de artă nouă.
271 Blv. Léopold, Bruxelles

Spre deosebire de publicațiile cari devalizează cuprinsul numerilor vechi din „Flacăra” și „Lumea”, revista „Contemporanul” nu publică decât material inedit.

MERZ 14-15 publică o peveste tipografică de Kurt Schwitters, Käte Steinitz, Th. Von Daesburg cu colaborarea tehnică a lui Paul Vagt care în afară de virtuozitatea pur tehnică are o savoare deosebit de naivă.

Pentru o mai largă cunoaștere a principiilor cari ghidează arta teatrului și filmului nou, consultați numerile 55-56 din „Contemporanul” pe cari le puteți obține la redacție.

STURM 4. cu un bun studiu asupra gândirii de William Wauer, linoleumuri de Otto Nebel și articole de Fritz Entelmann, Herwarth Walden, Rudolf Blümmer.

La New-York s'a închis o importantă expoziție internațională de artă teatrală conținând circa 200 de opere. Artiștii italieni au fost reprezentați de futuristii Prampolini și Malipiero.

GINO GORI în ultimul său volum „Il teatro Italiano” examinează tendința „Teatrului sintetic futurist” în raport cu evoluția teatrului contemporan.

La Moscova a fost executată o simfonie futuristă, cu ocazia aniversării revoluției, de către o orhestră compusă din tunuri, puști, sirene de vapor, fluere de locomotivă și tot felul de sgomote din viața modernă.

Mao.— Dir. T. Murayama. Tokio.

Blok.— Dir. Henry Staszewsky — Ul Waplna 20 m. 39. Varșovia.

Ma.— Amalienstr. 26 — Dir. Kassak. Vienna.

Broom.— New-York.

Het. Overzicht.— Dir. Ferckeleers și Peters — Turnhoutschebaan 105. Antwerpen.

Tenta—ves.— Dir. Henry Petiot. Chambéry.

L'esperit Nouveau.— Dir. Ozenfant Jeanneret — 3 Rue du Cherche Midi Paris.

Interventions.— Dir. Paul Demée. Paris.

La vie des Lettres et des Arts.— Nicolas Beauduin. Paris Neuilly.

Latitude sud 18°.— Dir. Pierre Camo Madagascar Tananarive.

Moz.— Dir. Kurt Schwitters — Waldhamenstrasse 5 Hannover.

Anthologie.— Dir. Georges Linze. Liège.

Manometre.— Dir. Emile Malespine. Lyon.

L'une d'or.— Dir. Eugène Causse. Montpellier.

Les 7 Jours.— Dir. Taisoff — Kamerny Teatre. Mosca New-York.

The Little Review.— New-York.

G.— Revistă Constructivă radicală—Material pentru construcția elementară— Dir. Hans Richter. Berlin-Friedenau.

7 ARTS artă nouă Belgia.

MA revistă activistă din Kasak.

DER STURM
Direktion Herwarth Walden
Berlin W 9

„PERISKOP“
revistă de artă nouă
S. Gyorgy, Piața Catedralei, Arad.

L'ESSAME
Diretta d'a Enrico Somaré
Milano

CONSERVATOR et C-ie
roman de N. DAVIDESCU

CITIȚI
ROȘU, GALBEN și ALBASTRU
de ION MINULESCU

UNE ORGIE A. ST. PETERSBOURG
PAR ANDRÉ SALMON

LENINE et LE PAYSAN RUSSE
DE
MAXIME GORKI
trad. Michel Dumesnil de Gramont KRA, editor

LA REVUE EUROPEENNE
No. 26.

A apărut: PRIETENII ȘI VISĂTORUL teatru de Constant Tavernier

LA VIE DES LETTRES ET DES ARTS
NICOLAS BEAUDUIN

Für alle Gebildeten!

Expressionismus ist die Kunst unserer Zeit

DAS ENTSCHEIDENDE BUCH

Über den Expressionismus ist soeben in 3.—5. Auflage erschienen, nachdem die ersten Auflagen in kürzester Zeit vergriffen waren:

HERWARTH WALDEN: „EINBLICK IN KUNST“

Halbleinen gebunden M. 6,50

75 farbige, Abbildungen der Hauptwerke der Expressionisten, Kubisten und Futuristen aller Länder, 3 vielarbige Tafeln, 10 Aufträge von Herwarth Walden, grundlegend für die Formulierung der neuen Kunst, Geschichte der expressionistischen Kunst der Gegenwart.

Musterhafte sorgfältigste Ausstattung

Das Werk ist unentbehrlich für jeden der die expressionistische Kunst der Gegenwart kennen lernen will. Das Werk ist unentbehrlich für jeden Kenner, da es das umfangreichste Bildmaterial der führenden Meister bringt. Das Werk ist unentbehrlich für jeden Gebildeten, da es darlegt, wie die Kunst heute eine allgemeine Erscheinung zeitgeistlicher Gestaltung ist.

Die Kunstgeschichte des Expressionismus

Das Manifest der internationalen Expressionisten

Luxusausgaben: Die ersten 10 Exemplare der 3. Auflage in Leder gebunden, nummeriert und vom Verfasser signiert je M. 30.—. Die weiteren 50 Exemplare in Halbleinen, nummeriert und vom Verfasser signiert je M. 30.—

VERLAG DER STURM / BERLIN W 9
POTSDAMER STRASSE 134 a

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL
WASHINGTON, D. C.
ADJUTANT GENERAL'S OFFICE
ADJUTANT GENERAL'S OFFICE

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL
WASHINGTON, D. C.
ADJUTANT GENERAL'S OFFICE
ADJUTANT GENERAL'S OFFICE

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL
WASHINGTON, D. C.

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL
WASHINGTON, D. C.
ADJUTANT GENERAL'S OFFICE
ADJUTANT GENERAL'S OFFICE